

גיליון מס' 473 פרשת בחוקות
תשפ"ב שנה עשירית

לעילוי נשמת
מרן רבינו
שמריהו יוסף חיים
בן מרן רבי יעקב ישראל זצוק"ל

דברי שי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

היומן

ליל שב"ק פרשת משפטים תשע"ח
מרן נכנס לחדרו, וראה שם את נכדו ממתין,
מרן שחפץ להתייחס לנכד שאל האם הוא
לוי? ועניתי שכן.

מרן התחיל היום בסדר לימודו את הרמב"ם
הלכות טוען ונטען.

סיפר לי אחד מבני הבית, שבאחד הימים
השבוע, התעורר מרן ממנוחת הצהרים,
ותכף ביקש ספר משנה ברורה, וביקש לברר
איזה ענין במשנ"ב שעסק בו בזמן השינה.

עוד סיפר לי שמרן חיפש במשך זמן מה,
מדרש שמזכר בו את השם גדליה כשם של
תנא, עד שביקש להביא סדר הדורות והראה
שכתוב תני שמואל בן גדליה ומוזכר
בתנחומא פרשת בהר. ובשב"ק שמעתי איך
שהזכיר את זה.

פעם שאל את נכדו, האם יש לך בן שמואל?
והיה לפלא שבאותו הזמן היה במקום אותו
בן... באותה הזדמנות אמר הנכד שבנו כבר
בן שמונה עשרה... ומרן הגיב ואמר א"כ הוא
כבר צריך להתחתן, ובירכו 'בקרוב', ואח"כ
אמר לו 'תוציא ספר'.

כידוע, רגיל מרן לומר כאשר מבקשים ממנו
עצות לרפואה, על כל ענין אומר איזה דבר
ללמוד ויועיל לרפואה בס"ד, ואכן ראו
ישועות מעל דרך הטבע. והנה היום כשמרן
הלך לתפילת שחרית, כאבה לו הרגל,
ושמעתי שאמר 'כנראה אני צריך ללמוד
כיצד הרגל'...

לכל קוראי הגליון בקרוב!
קובץ זכרון מיוחד מבית "קובץ גליונות"
לע"נ מרן רשכבה"ג שר התורה
הגר"ח קניבסקי זצוק"ל
מאת ששת מקורביו הגדולים של רבינו

- הרשימות שנכתבו בנסיעות - נחשפות
- הפנינים משנות תשנ"ו והלאה יופיעו לראשונה
- שכינו של רבינו מתאר את הימים הקדומים
- הרשימות של הגבאי המכניס והמוציא
- מפי כהן - הליכות והלכות
- הטור המיוחד של השכן הקבוע בתפילת מנחה ומעריב
- המהפכות - פרק נוסף בסדרה

להנצחות בקובץ מיוחד זה
ניתן לפנות למס' 053-3145900
בברכה מערכת 'קובץ גליונות'

מקור שי"ח קשר תפילין הראה לעני

חידוש מופלא לדינא שהיה רבינו ז"ל מעורר
עליו בעניין קשר תפילין והוא בלתי ידוע לרבים,
שכשאביו ז"ל לימדו להניח תפילין הזהירו
שכשמסיימים להניח הרצועה של יד יש לכורכה
כמין קשר על כף ידו, ורק אח"כ להניח של ראש,
ושוב לפתוח הקשר ולכרוך על האצבעות כנהוג,
ואין להפסיק בשיחה עד שסיים הכריכה אבל
רשאי לומר אז הג' פסוקים של וארסתך. וכן
כשפושטים התפילין יש להיזהר כשחולצים עד
הכריכות, לעשות קשר כלשהו, ורק אז להוריד
את התפילין של ראש, שאם לא יקשור נמצא
שהוריד את כל השל יד קודם. וכו"כ בס' אלא
(פ"ז ס"ח), [וכ"נ גם הגר"ש אלישיב זצ"ל
כמבואר בשבות יצחק ח"ד ס"פ כ"ג].

ורבינו ביאר דעתו יפה בס' דעת נוטה תפילין
(מס' ש"ב והלאה וראה בהערות שם באורך) וז"ל:
מה הביאור במש"כ השו"ע סי' כ"ז ס"ח ויכרוך
ג' כריכות ויקשור דלא שמענו דנוהגים לעשות
קשר בתפילין של יד בסוף הרצועה, תשובה:
**כריכה כסוף נקרא קשירה עיני מ"ב סי' תרנ"א
סק"ח.** האם דין זה מעכב? **כן, אאמ"ר זללה"ה
הקפיד בזה, ובזכרוני שכן מבואר בבית יוסף.**
(סוסי" כ"ו ד"ה כתוב), לא הבנתי מאי טעמא קשר
זה מעכב והא סוף סוף קשר התפילין על זרועו,
ומה"ת להצריך קשר נוסף? תשובה: **אם אינו
סוגר בסוף אין זה מחזיק ואין זה קשירה ומעכב.**
האם מותר להפסיק בדיבור קודם שגמר לעשות
הכריכות על אצבעו ועל כף ידו? תשובה: **אין
ראוי.**

ובס' מעורר ישנים (סי' כ"ו אות י"א) כתב: גם
יכרוך הרצועה אצבעו בכדי שיהא כקשר גמור,
[משמרת שלום סי' ו' מס' דעת קדושים עיי"ש],
ולפי קוצר דעתי זה לא הוי כקשר, אלא יכרוך
פעם אחת על פס ידו, ויכפול הרצועה שם לבין
פס ידו ובין הרצועה אשר כרוך על"י וזה הוי קשר
וכמו שעושין תמיד בגמר הכריכה, עכ"ל. וש"ר
בארחות רבינו (ח"א עמ' מ"ו) שדן בזה בארוכה
והעתיק לשון הרמב"ם עצמו בשו"ת פאר הדור
(סי' ע"ג) שפירש כן דעתו, אמנם הגר"א בביאור
השו"ע (סי' כ"ז ס"ח) חולק ע"ז וכתב: ומ"ש
הרמב"ם ויקשור משום דבלא"ה לא קיימי
הכריכות ולכן אין אנו נוהגין לקשור שם כי אין
לעיכוב רק נקט שיתקיים.

מדור זה לע"נ הרבנית ברכה רבקה
ב"ר שלמה אריה רוזנברג ע"ה

התפלל

מתוך ספרו של רבינו "אורחות יושר"
ג. מי שיכול לבוא לתפלה בזמנה
ובשאת נפש מאחר מהתפלה כדי
שלא יצטרך להמתין איזה רגעים,
וכן מי שיוצא באמצע התפלה או
לפני גמרה משום שאין לו
סבלנות להמתין כמה דקות אין
לך מבזה עבודתו של הקב"ה יותר
מזה וכאילו אינו מאמין ששכינה
נמצאת בביהכ"נ בשעת התפלה
ואיך תתקבל תפלתו. וראוי הוא
כבוד שמים להמתין איזה דקות
קודם התפלה וכתוב לו הקשבת
למצוותי (פירש"י בברכות ו' א' לשון
המתנה הוא שתמתין בשביל מצותי
אשר צוית) וע"ז מסיים הפסוק
ויהי כנהר שלומך וצדקתך כגלי
הים ויהי כחול זרעך, ויש בזה גם
חילול ה' ר"ל שאומרים כך
מתנהגים בני תורה, ואין בזה
שום תירוץ אפ"י רואין אנשים
מזלזלים בזה [או שמדברים
במקום שאסור לדבר] ואפ"י
אנשים חשובים דממ"נ אם יש
להם טעם בזה (ומסתמא צריך לדונם
לכף זכות שיש להם טעם) אין הטעם
שייך אצל אחרים ואם אין להם
טעם בודאי גם הם יענשו על זה
ולא עוד אלא שאתה גורם להם
שיענשו גם עבורך שהכשילו
אחרים, והעיקר שבכל דבר צריך
לראות מה כתוב בתורה ובשו"ע
וזהו רצון ה' והמזלזל בזה הוא
בכלל אפיקורוס ח"ו ולעוה"ב לא
יקבלו כלל תירוץ זה שראו
אחרים מזלזלים בזה.

ביאורים:

ולא עוד אלא שאתה גורם להם שיענשו גם
עבורך שהכשילו אחרים - איתא במסכת
שבת [דף קמט:] א"ר יעקב בריה דבית יעקב
כל שחבירו נענש על ידו אין מכניסים אותו
במחיצתו של הקב"ה, והדברנורא, שמלבד
מה שיענש על זלזול התפילה עוד רע עשה
שתלה בחבירו וגם תבירו נענש על ידו, השם
ישמרנו. (מתוך ביאור ערך תפילה)

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמה לקבל עובדות, הנהגות, ושונ"ת מרבינו.

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת

על גדולי הדורות

חדש! עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן שליט"א!

מדור שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - לשבועות הבאים בעזה"י

פרשת נשא חג השבועות - הגאון הגדול רבי זלמן רוטברג (ח' סיון)

פרשת שלח - הגאון הגדול רבי גדליה נדל (ט"ז סיון)

פרשת קרח הגאון הגדול רבי ראובן פיין (כ"ה סיון)

פרשת חוקת - מרן הגרמ"י לפקוביץ (כ"ז סיון)

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

הגאון הגדול רבי משה הלוי סאלאווייציק זצוק"ל

הטלפון לא מדבר...

סיפר שכינו של רבינו:

בשנים הקודמות מכשיר הטלפון היה די נדיר. בבנין הסמוך לרבינו, דרה משפחת קוגלסקי שהיה ברשותם מכשיר כזה.

בוקר אחד, בשעה 7 בבוקר צלצל אצלם הטלפון, ואחד הילדים הרים את השפופרת,

'הלו' נשמע הקול מעבר לקו, 'מדבר כאן משה סולוביציק, אפשר בבקשה לקרוא לשכן רבי חיים קניבסקי ולומר לו שצריך אותו לטלפון?'

הילד הלך לקרוא לו, רבינו אז ישב בקצה המדרגות ולמד, כשמע שמחפשים אותו הוא קם והלך לבית הסמוך, ואחז בטלפון עם המחוגים, הקריב אותה לאוזנו, ואמר אני לא שומע כלום.

הילד הסביר לו שהמחוגה נשאת על המדף, ורק את השפופרת מקרבים לאוזן, אבל רבינו בשלו 'סי רעד נישט (זה לא מדבר)' 'אני לא שומע פה כלום', הילד נטל איפה את שפופרת הטלפון והחזיק אותה תוך שהוא מצמיד אותה לאוזנו של רבינו, הוא שמע את השאלה, השיב את ההכרעה ושב מיד לביתו ללמוד (מפי בעל המעשה, רבי אליהו קולגסקי ארה"ב).

רבי ישראל סולוביציק

כשבנו הגדול רבי ישראל ז"ל למד בישיבת פונבז'ו, ביקש רבי משה מרבינו שיקבע איתו חברותא, ואכן מידי יום רבינו למד איתו אחרי סדר ב', בכלל 'חזון איש', דף ליום במסכתות מסדר מועד, הלימוד ארך כעשרים דקות, רק גמרא בלי רש"י ותוספות.

באחד הפעמים כתב רבינו מכתב לרבי משה ש'כבר עברנו כמה מסכתות מסדר מועד' והוא משבח את הכשרון של ר' ישראל (מפי רבי ברוך סולוביציק).

כשנחלה רבי ישראל והוצרך לדרוש ברופאים, כתב רבינו מכתב לרופא מסוים במיוחד עבורו כדי שיקבל יחס הולם המגיע לו (בן רבינו רבי אי"ש קניבסקי).

גדולי הדור בנישואי החתן הגר"ש שטינמן, עומד משמאל, רבי ישראל סולוביציק ז"ל

שהוא יכריע

סח הגר"ש שטינמן: פעם שלח אלי רבי משה על ידי שליח, מכתב הממוען למרן הקהילות יעקב ז"ע, היות וידע שאני נכנס אליו לעיתים. אכן נטלתי את המכתב ובאתי עמו למרן זצ"ל, השאלה שם היתה אודות מחלוקת מסוימת בין מנהלי ישיבה מסוימת, שרבי משה היה מעורב בה וביקש את עצת הסטייפלר בענין ההוא.

הסטייפלר קרא את כל מכתבו, וכשסיים אמר לי בקול: 'מסאנא דרב מכרעאי לא בעינא' (קידושין מ"ט א', כלומר איני רוצה להיכנס במדת נעל הגדולה ממני) הלא רבי משה הוא אדם גדול בפני עצמו, שהוא יכריע!

ידידות ותיקה ואיתנה שררה עשרות שנים בין רבינו זצ"ל לבין ריעו מזמן הלימודים בישיבה בפתח תקוה, רבי משה הלוי סולוביציק זצ"ל. משך כשלוש שנים שהו יחדיו בישיבה, חלק מהזמן ישנו באותו חדר ביחד, ואף היתה תקופה שלמדו יחד בחברותא. רוב שנותיו התגורר רבי משה בחוף לארץ, אבל בכל פעם שהגיע לארץ ישראל היה נכנס אל מעונו של רבינו והיו משוחחים יחדיו בדברי תורה כשני ריעים אהובים.

גם בספריו מזכירו רבינו בכמה מקומות (ראה שיח השדה שבת צ"ג ב' בענין לקיחה תמה, ושם ח' א' בענין תשמיש על ידי הדחק, גיטין ד' א' בענין נכתב ביום ונחתם בלילה, ל"ט א' בענין אין אדם מוציא דבריו לבטלה, ושם פ' א' בענין צרת אילונית, ושם פ"ה א' בענין ירושת הבעל, וראה בספר והאיש משה ח"ב עמוד ש"ח מכתב מרבינו לרבי משה בענין ולד תודה).

גם בשנים המאוחרות בכל פעם שהיה נכנס מי מבניו של רבי משה, היה רבינו מקבל בחיוך רב ובהארת פנים מאירה.

רבי משה סולוביציק זצ"ל

הפרידה והתפילה

בשנת תש"י חזר רבי משה לשוויץ בשביל שידוך, ועל מנת לחזור לארץ ישראל אחרי שהם יתחתנו, ובאותו הזמן הוא למד עם רבינו בחברותא ואחזו באמצע לימוד מסכת תמורה, ורבי משה אמר לו אי"ה עוד נגמור, אבל למעשה לא הספיקו להשלים את המסכתא, ופעם התבטא רבינו, 'אולי נשלים אחרי תחית המתים'.

וכשנפרד מרבינו הוא ביקש שיתפלל בעדו, ורבינו השיב בחיוב. וכיצד נודע הדבר - כי בערוב ימיו של רבי משה, בחורף תשנ"ה, הוא נחלה, וביקש מבנו רבי ברוך שליט"א שיכנס אל רבינו להזכיר את שמו לרפואה שלימה, כשנכנס להזכיר את השם מיד אמר לו רבינו 'הרי אני מתפלל עליו בכל יום ג' פעמים', וסיפר שרבי משה ביקש ממנו להתפלל, "ועד היום לא ביקש שיפסיק להתפלל ולכן אני ממשיך".

וזו עובדא מפליאה, ששמר לו נאמנות כ-45 שנה יום יום בתפילתו הזכה.

ירוצו אליו להתברך

סיפר חתן רבינו הגר"ש שטינמן: אבי מרן הגרא"ל שטינמן היה ידיד נפש של רבי משה זצ"ל, עוד מהיותם צעירים ממש במדינת בריסק ובשוויץ, וגם אחרי כן כשהיה נשוי והתגורר בפתח תקוה, אבי למד בכלל 'תורת ארץ ישראל' ורבי משה הבחור למד בישיבת לומז'א, ואבי בא אליו כל יום לישיבה ללמוד עמו בחברותא, ושמר עמו על קשר, כי החזיק ממנו גדולות מאוד.

וכבר בהיותם בחורים, אמר רבי משה לאבי מורי וגם לאימי ע"ה, 'עוד תראו שאנשים ירוצו אחרי ר' חיים לבקש ממנו ברכות'. כי היתה לו טביעות עין חדה להכיר בני אדם.

